

YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL SORUN ÇÖZME BECERİLERİNE ETKİSİ*

*Onur ALTUNTAŞ***

*Hasan Hüseyin ALTINOVA****

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama temelli olarak uygulanan bir sosyal sorun çözme eğitimi programının, üniversite öğrencilerinin sosyal sorun çözme düzeyleri üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Araştırma tek grup öntest- sontest modelde gerçekleştirilmiştir. Araştırma, deney grubunda 28 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet gibi demografik özelliklerini belirlemek için sosyodemografik bilgi formu uygulanmıştır. Sosyal Sorun Çözme Envanteri, deney grubunda yapılan çalışmalarda hem ön test hem de son test olarak kullanılmıştır. Öğrencilerin sosyal sorun çözme becerilerine yönelik ortalama puanları yaratıcı drama eğitimi öncesi 176.3±40.76 iken, eğitim sonrası 193.5±34.92 olarak belirlenmiştir. Sosyal Sorun Çözme Envanteri'nin ana alt ölçeği Sorun Yönelim Ölçeği ortalama puanı eğitim öncesi 77.0±17.54, eğitim sonrası 85.2±14.36 olarak tespit edilmiştir. Bir diğer ana alt ölçeği olan Sorun Çözme Becerileri Ölçeği ortalama puanı da eğitim öncesi 99.2±26.20, eğitim sonrası 108.2±23.66 olarak saptanmıştır. Sosyal Sorun Çözme Envanteri, Sorun Yönelim Ölçeği ve Sorun Çözme Becerileri Ölçeği için elde edilen öntest ve sontest puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p < .05$) görülmektedir. Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre, deney grubunda uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin, üniversite öğrencilerinin sosyal sorun çözme becerisini istatistiksel olarak arttırdığı görülmüştür. Etkisiz problem çözme becerilerinin gelişmesini önleyici nitelikte ve aynı zamanda bu konuda bilinçlenmeyi sağlamak üzere özellikle okul öncesi ve ilköğretimde öğretmenlere, anne babalara ve akran gruplarına yönelik sosyal problem çözme beceri eğitimi programları hazırlanarak uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal sorun çözme, problem çözme becerisi, yaratıcı drama, üniversite öğrencisi

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Öğr. Gör. Dr. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü, El-mek: fztounrb@hotmail.com

*** Öğr. Gör. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, El-mek: altinova2012@gmail.com

THE EFFECT OF THE CREATIVE DRAMA METHOD ON THE SOCIAL PROBLEM SOLVING SKILLS OF UNIVERSITY STUDENTS

STRUCTURED ABSTRACT

Problem solving is one of the unavoidable realities of life. It is possible to be confronted with problems of various severity and scope almost every day in one's social life. The problems are generally discomforting for the individuals. Both the problems themselves and the ways the individuals solve them can lead to other problems. The approach and the reactions involved are therefore as important as the problems themselves (Nezu, Nezu ve D' Zurilla, 2007).

Problem solving is described as the self-directed cognitive-behavioral process by which an individual, couple, or group attempts to identify or find effective solutions for specific problems encountered in everyday living. Various difficulties, problems and obstacles are experienced during daily life and various problem-solving methods are used to overcome them. Human beings spend most of their energy and time for the problem solving and decision-making processes (Korkut, 2002). Problem solving is defined as a complex process that includes sensory and behavioral features in addition to cognitive skills (Heppner ve Petersen, 1982).

The aims of social problem-solving skill training is to increase a positive approach decrease a negative approach to problems, develop rational problem-solving skills, discourage the inattentive/impulsive problem solving style, prevent the avoidant problem-solving style, and improve the solution-applying skills (D' Zurilla ve Nezu, 2007).

It may not always be possible to learn effective problem-solving skills in daily life. A professional is therefore needed to teach these skills in a systematic manner (Myrick 1993). Most of the comprehensive developmental guidance programs prepared for this purpose include problem-solving skills (Baker ve Shaw 1987; Blissett ve McGrath 1996; Farrel, Meyer ve White 2001; Mandin, Jones et.al 1997; Nelson, Golding ve ark., 1995; Sawyer, Macmullin ve ark., 1997). Creative drama is one of these methods. Creative drama has been found to be effective in teaching social skills (Kara, Çam, 2007; Çalışkan Çoban, 2007, Akfırat, 2004; Buege, 1993; Freeman, Sullivan, ve Fulton, 2003), developing empathy (Gökçearslan Çifci ve Altinova, 2012), self-respect (Altinova, 2014), and awareness (Erdoğan, 2006; Noble, Egan, ve McDowell, 1977), teaching conflict resolution (Gündoğdu ve İzgar, 2010; Pipkin ve DiMenna, 1989), vocational guidance (Bozdoğan, 2003; Karataş ve Yavuzer, 2010), increasing resourcefulness (Uşaklı, 2006) and decreasing shyness (Durmuş, 2006). There are some studies that have tried to determine the effect of the creative drama methods on the social development and socialization level of individuals. However, we did not come across any study on the effect of long-term creative drama training on the social problem-solving skills of individuals. We therefore hope that creative drama will increase social problem-solving skills.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015*

The aim of this study was to evaluate the effect of a social problem solving training program taught on the basis of creative drama on the social problem solving levels of 1st year university students. The study group consisted of twenty eight first year university students. Twenty two (78.57 %) students were females and six (21.43) males.

The social problem solving training program was attended by the study group students for 14 weeks. The experiment group received courses planned using the creative drama method as the basis and presented by the investigators. There are three stages of the creative drama program:

The first stage included the 1st to 4th sessions and consisted of problem management together with the cognitive, perception and behaviors of the students. The second stage was the 5th to 9th sessions and included the problem definition and formulation of the students. The third stage was the 10th to 13th sessions and focused on the social problem-solving skills of the students to include decision making and general problem solving. The last session was for a general evaluation and completing the scales. Each creative drama process (session) consists of warm-up, enactment and evaluation stages.

All participants were administered the "Social Problem Solving Inventory" before and after the program. The data were evaluated with the Wilcoxon Matched Pairs Marked Sequence Numbers test for repeated measurements.

The mean social problem solving skill scores of the students was 176.3 ± 40.76 before the creative drama training and 193.5 ± 34.92 afterwards. The mean score for the Social Orientation Scale, a subscale of the Social Problem Solving Inventory, was 77.0 ± 17.54 before the training and 85.2 ± 14.36 afterwards. The mean Problem Solving Skills score was 99.2 ± 26.20 before the training and 108.2 ± 23.66 afterwards. There was a statistically significant difference between the pre-test and post-test scores for the Social Problem Solving Inventory, Problem Solving Skills and Problem Orientation Scales ($p < .05$).

The study findings revealed that the social problem solving training program was effective in improving the social problem solving of the student. The courses were provided by the investigators with an emphasis on social problem solving.

The use of the drama method for activities aimed at improving social problem-solving skills enables the use of the social problem-solving steps by the students in different situations and influences the development of social problem-solving skills. It is therefore suggested to provide the opportunity of using the problem-solving steps by organizing activities where problems encountered frequently in daily life are considered and also to support more active participation of the students to problems that require solving social problems.

The social problem-solving skills training group program that was developed within the scope of this study and applied to university students can be modified as necessary to be used at various training levels such as primary and secondary school, and its applicability can be extended following tests of its effectiveness with experimental studies. It is possible to create an "administrator training group

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

program" to train specialists who are able to apply the program so as to enable using the social problem-solving skills training group program on larger groups. It may especially be prepared and used for preschool and primary school teachers, parents and peer groups to increase social problem-solving skills, aiming to prevent the development of ineffective problem-solving skills and increase awareness of the subject. The study was conducted on higher education students. The program can be changed as necessary according to the characteristics of the sample group in the future and can be prepared and used for parents, couples and families.

Key Words: creative drama, social problem solving, problem solving skills, university students, education

GİRİŞ

Problem, olması istenilen durumla içinde bulunulan durum arasındaki farklar ve bazı engeller sebebiyle istenilen seviyeye ulaşamama olarak tanımlanmaktadır. “Olanla” “olması istenilen” arasındaki fark ve olması istenilene ulaşma sürecindeki çeşitli engeller nedeniyle hedefe ulaşamama durumunda yaşanan durum olarak da ifade edilmektedir (Nezu, Nezu ve D’ Zurilla, 2007).

Günlük yaşantıda üstesinden gelinmesi gereken çeşitli zorluklarla, sıkıntılarla, engellerle karşılaşmakta ve bu zorlukların üstesinden gelmek için bazı problem çözme yolları denenmektedir. İnsanlar problem çözme ve karar verme süreçleri için enerjilerinin ve zamanlarının çoğunu harcamaktadır (Korkut, 2002). Problem çözme, bilişsel becerileri, duyu ile ilgili özellikleri ve davranışsal özellikleri kapsayan kompleks bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Heppner ve Petersen, 1982). Bir başka çalışmada da günlük hayatta karşılaşılan belirli bir problem durumu için yeterli çözümleri tespit etmek veya bulabilmek için kişi veya grup tarafından yapılan bilişsel ve davranışsal uygulamaların sorun çözme olduğu tariflenmektedir. Yapılan bu uygulamalar sayesinde de belli bir problemin çözümüyle ilgili yeterli çözümlere ulaşılabileceği ve çeşitli seçenekler arasından en uygun olanının seçilebileceği ifade edilmektedir (Duyan ve Gelbal, 2008).

Sosyal problem çözme kavramı temelde “kişi-içi sorunlar (intrapersonal problems)(örn: sağlık, davranışsal ve duygusal sorunlar vb.), “kişilerarası sorunlar” (interpersonal problems)(örn: evlilikteki çatışmalar, iş ortamındaki olumsuzluklar vb.), “kişisel olmayan sorunlar” (impersonal problems) (örn: arabanın bozulması, cüzdanın çalınması, anahtarı kaybetme gibi somut olan ve siyasetteki sorunlar) ve “toplumsal sorunlar” (societal problems) (örn: trafik sıkışıklığı, suç oranının artması vb.) olmak üzere dört başlık altında toplanmaktadır ve insanın işlevselliğini etkileyen her tür sosyal içerikli sorunu kapsamaktadır (D’ Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004). Frey, Hirschgstein ve Guzzo’nun (2000) yaptığı bir çalışmada sosyal-duygusal yeterliklerden birinin de problem çözme olduğu ifade edilmektedir.

Sosyal problem çözme modeli “problem yönelimi” ve “problem çözme becerileri” olmak üzere iki ana öğeden oluşmaktadır. Sosyal problem çözme beceri modeline göre etkili problem çözme davranışı, kişinin problemle karşılaştığında probleme ilişkin olumlu yönelimde (problemleri bir tehdit kaynağı olarak görmektense başa çıkılması gereken bir durum olarak algılama bir anlamda probleme meydan okuma, iyimserlik, problemlerin çözülebilir olduğuna ilişkin yeterli düzeyde öz-yeterlik gösterme, problemi çözmekten kaçmaktan ziyade çözüme kavuşturmak isteme) bulunmasıyla beraber problem çözme becerilerinden rasyonel problem çözme basamaklarını (problemi tanımlanması ve formüle edilmesi, alternatif çözümlerin oluşturulması, karar verme,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

çözümün uygulanması ve doğrulanması) izleyerek problemi çözüme kavuşturması olarak ifade edilmektedir (D' Zurilla ve Nezu 2007).

Sosyal problem çözme beceri eğitimlerinin amaçları, problemlere olumlu yönelimi artırmak, problemlere olumsuz yönelimi azaltmak, rasyonel problem çözme becerisini geliştirmek, dikkatsiz/dürtüsel problem çözme tarzını azaltmak, kaçınan problem çözme tarzını önlemek, çözümü uygulama becerilerini arttırmak olarak belirtilmektedir (D' Zurilla ve Nezu, 2007).

İnsanlar diğer canlılardan farklı olarak hem kendi varlığını hem de toplumsal ilişkilerini iletişim yoluyla devam ettirmektedirler (Aykaç, Çetinkaya, 2013). Problem çözme becerisine sahip olduğunu düşünen kişilerin, farklı kişilerle iletişim kurmada daha rahat oldukları, benlik algılarının gelişmiş olduğu ve akademik açıdan kullanılabilir çalışma şekilleri gösterdikleri belirtilmiştir (Şahin, Şahin ve Heppner,1993). Sosyal sorun çözme becerilerindeki yetersizlik nedeni ile gençlerde saldırganlık, davranış bozuklukları, madde kullanımı gibi problemler gözükmektedir (Dodge, Feldman, 1990; Joffe ve ark., 1990; Platt, Scura, Hannon, 1973).

Problem çözme yollarından etkili olanının gündelik yaşam içersine öğrenilmesi bazen imkansız olabilir. Böyle bir durumda bu konuda uzman kişilerin bu becerileri uygun bir düzende öğretmeleri gerekmektedir. Bunun için hazırlanmış kapsamlı gelişimsel rehberlik programlarında genellikle problem çözme becerilerine yer verilmektedir (Myrick, 1993). Etkili problem çözme becerilerinin öğretilebileceğine ve etkili olabileceğiyle ilgili bir çok çalışma bulunmaktadır (Baker ve Shaw, 1987; Blissett ve McGrath, 1996; Farrel, Meyer ve White, 2001; Mandin, Jones ve ark., 1997; Nelson, Golding ve ark. 1995; Sawyer, Macmullin ve ark., 1997).

Yaratıcı drama da bu yollardan birisidir.

Yaratıcı drama bir grubun, bir lider eşliğinde, bir mekanda geçmiş deneyimlerinden, yaşantılarından yola çıkarak bir konu ya da düşünceyi doğaçlama, rol oynama gibi tiyatro veya drama tekniklerini kullanarak canlandırmasıdır (Adıgüzel, 2006).

Yaratıcı drama çalışmalarında sıralama yapılırken hem grubun yapısı hem de katılımcıların özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Isınma/ hazırlık, canlandırma ve değerlendirme-tartışma bu sıralamayı oluşturmaktadır. Bu aşamalardan canlandırma aşaması doğaçlama ve rol oynama tekniklerinin kullanıldığı, katılımcıların bireysel, ikili ya da grup olarak bir konuyu canlandırmaları esasına dayanmaktadır. Bu konu temel hatlarıyla içinde bir sorunu, bir çatışmayı ve gerilimi barındırmalıdır. Bu ortamda yapılan canlandırmalarla katılımcı kendisinin ya da bir başkasının karşılaştığı bir problemden yola çıkarak bu çatışmayı çözmeye yönelmektedir (Adıgüzel, 2006). Dramatik unsurlarla insan hayatının her döneminde karşılaşılabılır (Kara, 2010). Dolayısıyla yaratıcı drama çalışmalarında katılımcılar sürekli bir sorun çözme davranışında bulunmaktadır.

Yaratıcı dramanın sosyal becerilerin öğretiminde (Kara, Çam, 2007; Çalışkan Çoban, 2007, Akfırat, 2004; Buege, 1993; Freeman, Sullivan,ve Fulton, 2003), empati becerilerinin gelişiminde (Gökçearsan Çifci ve Altınova, 2012), özsaygı gelişiminde (Altınova, 2014) benlik kavramını iyileştirmede (Erdoğan, 2006; Noble, Egan, ve McDowell, 1977), çatışma çözümü eğitiminde (Gündoğdu ve Izgar, 2010; Pipkin ve DiMenna, 1989), mesleki kılavuzlukta (Bozdoğan, 2003; Karataş ve Yavuzer, 2010), girişkenliği geliştirmede (Uşaklı, 2006), utangaçlıkla baş etmede (Durmuş, 2006) başarılı olduğu belirtilmektedir.

Yaratıcı drama yönteminin kişilerin sosyalleşme düzeylerine ve sosyal gelişimlerine etkisini inceleyen çeşitli çalışmalar olduğu görülmektedir. Ancak uzun dönem verilen yaratıcı drama eğitiminin kişilerin sosyal sorun çözme becerilerine etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla yaratıcı dramanın sosyal sorun çözme becerisini arttıracığı umulmaktadır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015*

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, deneme öncesi modellerden “Tek grup öntest- sontest modeli” kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Karasar, 2007). Araştırmanın bağımsız değişkeni “yaratıcı drama programı”, bağımlı değişkeni de “öğrencilerin sosyal sorun çözme beceri düzeyleri”dir.

Çalışma Grubu

Çalışmada 2013- 2014 eğitim-öğretim yılında üniversite 1. sınıfta okuyan ve drama dersini seçen 28 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Öğrencileri 22’ si (%78.57) kadın, 6’sı (%21.43) erkektir. Bu bağlamda araştırmada amaçlı örneklem kullanılmıştır.

İşlem

Araştırmada öğrencilerin sosyal sorun çözme düzeylerinin artırılması amaçlanmıştır. Çalışma üniversite birinci sınıfta seçmeli ders olarak verilen yaratıcı drama dersi kapsamında, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Çalışma, haftada bir kez olmak üzere 14 hafta sürdürülmüştür. Dersler, sosyal sorun çözmelere bağlı kalınarak, araştırmacılar tarafından işlenmiştir. Deney grubunda, öğretme durumları yaratıcı drama yöntemi esas alınarak planlanmış ve araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. 14 hafta boyunca yürütülen program üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama 1.,2.,3. ve 4. oturumları kapsamaktadır ve bu oturumlarda öğrencilerin biliş, duyuş ve davranışı kapsayan sorun yönelimi ele alınmıştır. İkinci aşama 5.,6.,7.,8. ve 9. oturumları kapsamaktadır ve bu oturumlarda öğrencilerin sorun tanımlaması ve formülasyonu ele alınmıştır. Üçüncü aşama 10.,11.,12. ve 13. oturumları kapsamaktadır ve bu oturumlarda öğrencilerin karar alma ve sorun çözmeyi kapsayan sosyal sorun çözme durumları ele alınmıştır. Son o oturumda da genel değerlendirme yapılmış ve ölçekler doldurulmuştur. Her bir yaratıcı drama oturumu ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamaları şeklinde gerçekleşmiştir.

Çalışmanın yazarları anılan okulda yaratıcı drama dersini yürütmüştür. Çalışma ders dönemi boyunca ve ders saatlerinde yapılmıştır. Okulun, öğrenci sayısı kadar sandalyesinin, yazı tahtasının, müzik setinin olduğu bir dersliği çalışma ortamı olarak seçilmiştir. Derslik beton döşeme olduğu için öğrenciler ayakkabılarıyla çalışmaya katılmıştır. Oturumlar, yaratıcı drama liderliği eğitimine sahip olan araştırmanın yazarlarından biri tarafından yürütülmüştür.

Araştırmacıların Roller

Bu araştırma yazarlardan her ikisinin işbirliği ve etkin katılımı ile planlanıp yürütülmüştür. Araştırmanın planlanması, veri toplama araçlarının belirlenmesi, verilerin çözümlenmesi ve araştırma raporunun yazımı işlerine her iki araştırmacı da etkin biçimde katılmıştır. Yaratıcı drama uygulaması ise deneyimli bir yaratıcı drama lideri olan ikinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada deney grubundaki öğrencilerin sosyal sorun çözme seviyelerini değerlendirmek için, Duyan ve Gelbal (2008) tarafından geliştirilen ‘Sosyal Sorun Çözme Envanteri’ kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin, kişisel özelliklerini öğrenmek amacıyla ‘Kişisel Bilgi Formu’ uygulanmıştır.

Sosyal Sorun Çözme Envanteri

Sosyal Sorun Çözme Envanteri (SSÇE), günlük hayattaki problem çözme durumları için olumsuz ve olumlu duyuşsal, davranışsal ve bilişsel cevabı yansıtan ifadelerden oluşan 70 maddelik bir ankettir. Olumlu ve olumsuz maddeler Envanterin içine rastgele dağıtılmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Bu envanter, Sorun Yönelim Ölçeği (SYÖ; 30 madde) ve Sorun Çözme Becerileri Ölçeği (SÇBÖ; 40 madde) olarak iki temel kısımdan oluşmaktadır. SSÇE'nin 10'ar maddelik 7 alt ölçeği mevcuttur. SYÖ içerisinde Biliş Alt Ölçeği, Duyuş Alt Ölçeği ve Davranış Alt Ölçeği yer almaktadır. SÇBÖ içerisinde ise Sorun Tanımlaması ve Formülasyonu Alt Ölçeği, Seçenek Çözümlerin Oluşturulması Alt Ölçeği, Karar Verme Alt Ölçeği ve Çözümü Gerçekleştirme ve Doğrulama Alt Ölçeği yer almaktadır.

SSÇE'nde her bir madde için, katılımcılardan Benim için “kesinlikle doğru-4 puan”, “oldukça doğru-3 puan”, “orta düzeyde doğru-2 puan”, “çok az doğru-1 puan”, “doğru değil-0 puan” seçeneklerine göre uygun olanı işaretlemeleri istenmektedir. Her bir alt ölçekten alınabilir puanlar 0-40, SYÖ'den 0-120, SÇBÖ'den 0-160 ve SSÇE'nden 0-280 arasında değişmektedir. SSÇE'ndeki 70 maddenin 35'i olumlu, 35'i de olumsuz anlam taşımaktadır. Envanterden yüksek puan alan kişilerin sosyal sorun çözme düzeyinin yüksek olduğu; az puan alan kişilerin sosyal sorun çözme düzeylerinin zayıf olduğu ifade edilmektedir.

Verilerin Analizi

“SSÇE'nin öntest sontest uygulamalarının ardından, veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 18.0 istatistik programında analiz edilmiştir. Envanterin tamamının ve alt boyutlarının öntest, sontestlerinin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Öntest ve sontest puanları arasında fark olup olmadığı da iki bağımlı grup arasındaki farkı test eden ve parametrik olmayan Wilcoxon Sıra Sayıları Testi ile incelenmiştir (Siegel, 1977).

BULGULAR

Bu kısımda, öğrencilerin SSÇE'nden aldıkları puanlar sonucunda ulaşılan bulgular yer almaktadır.

Sosyal Sorun Çözme Becerilerine İlişkin Bulgular

Öğrencilere uygulanan SSÇE'nden edilen verilere ait betimsel istatistikler şu şekildedir:

Tablo 1. Sosyal Sorun Çözme Envanterine Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek	Ölçme	Ortalama	N	S.S
Sosyal Sorun Çözme Envanteri (0-280)	Öntest	176.3	28	40.76
	Sontest	193.5	28	34.92

Tablo 1'de görüldüğü üzere, öğrencilerin sosyal sorun çözme becerilerine yönelik ortalama puan drama eğitimi öncesi 176.3 ± 40.76 iken eğitim sonrası 193.5 ± 34.92 olarak belirlenmiştir.

Sosyal Sorun Çözme Envanterinin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Öğrencilere uygulanan SSÇE'nin alt boyutlarından elde edilen verilere ait betimsel istatistikler şu şekildedir (Tablo 2).

Tablo 2. Sosyal Sorun Çözme Envanterinin Alt Boyutlarına Ait Betimsel İstatistikler

	Ölçme	Ortalama	N	S.S
Sorun Yönelim Ölçeği (0-120)	Öntest	77.0	28	17.54
	Sontest	85.2	28	14.36
Sorun Çözme Becerileri Ölçeği (0-160)	Öntest	99.2	28	26.20
	Sontest	108.2	28	23.66
Biliş Alt Ölçeği (0-40)	Öntest	24.2	28	5.25
	Sontest	27.1	28	4.07
Duyuş Alt Ölçeği(0-40)	Öntest	26.0	28	7.73
	Sontest	28.3	28	6.27
Davranış Alt Ölçeği(0-40)	Öntest	26.7	28	7.83
	Sontest	29.7	28	6.21
Sorun Tanımlaması ve Formülasyonu Alt Ölçeği (0-40)	Öntest	25.4	28	7.38
	Sontest	26.6	28	6.18
Karar Verme Alt Ölçeği (0-40)	Öntest	23.6	28	6.60
	Sontest	26.9	28	6.78
Seçenek Çözümlerin Oluşturulması Alt Ölçeği (0-40)	Öntest	24.8	28	7.09
	Sontest	27.3	28	6.16
Çözümü Gerçekleştirme ve Doğrulama Alt Ölçeği (0-40)	Öntest	25.4	28	7.17
	Sontest	27.3	28	6.48

Sosyal Sorun Çözme Envanterinin Öntest-Sontest Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Grubun öntest- sontest SSÇE'nden aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test değerlendirmek için Wilcoxon eşleştirilmiş çiftler işaretlenmiş sıra sayıları testi yapılmıştır.

Tablo 3. Sosyal Sorun Çözme Envanteri Wilcoxon Sıra Sayıları Testi

Ölçek	Değişim Yönü	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	Z	P
Sosyal Sorun Çözme Envanteri	Negatif Değer	3 ^a	2.17	6.50	-4.386a	.000*
	Pozitif Değer	24 ^b	15.48	371.50		
	Eşit	1 ^c				
	Toplam	28				
			p			

*p< 0.05

Tablo 3'te bakıldığında deney grubunun SSÇE öntest ve sontest puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu (p <.05) görülmektedir.

Sorun Yönelim Alt Ölçeğinin Öntest-Sontest Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

SSÇE'ni oluşturan iki alt bileşenden biri SYÖ'dür. SYÖ, biliş, duyuş ve davranış alt ölçeklerini kapsamakta ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Grubun öntest- sontest SYÖ'nden aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlılığını değerlendirmede Wilcoxon eşleştirilmiş çiftler işaretlenmiş sıra sayıları testi yapılmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Tablo 4. Sorun Yönelim Ölçeği Bulguları (min:0; maks:120)

Ölçek	Değişim Yönü	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	Z	p
Sorun Yönelim Ölçeği	Negatif Değer	1 ^d	11.00	11.00	-4.080a	.000
	Pozitif değer	24 ^e	13.08	314.00		
	Eşit	3 ^f				
	Toplam	28				

*p< 0.05

Tablo 4 incelendiğinde deney grubunun SYÖ öntest ve sontest puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu (p <.05) saptanmaktadır.

Sorun Çözme Becerileri Alt Ölçeğinin Öntest-Sontest Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

SSÇE'ni oluşturan iki alt bileşenden diğeri SÇBÖ, Sorun Tanımlaması ve Formülasyonu, Çözümü Gerçekleştirme ve Doğrulama, Karar Verme, Seçenek Çözümlerin Oluşturulması alt ölçeklerini kapsamaktadır ve toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten en az 0 puan en çok 160 puan alınabilmektedir.

Tablo 5. Sorun Çözme Becerileri Ölçeği Bulguları

Ölçek	Değişim yönü	N	Sıralamalar ortalaması	Sıralamalar toplamı	z	p
Sorun Çözme Becerileri Ölçeği	Negatif Değer	4 ^g	6.00	24.00	-3.603a	.000
	Pozitif değer	20 ^h	13.80	276.00		
	Eşit	4 ⁱ				
	Toplam	28				

*p< 0.05

Tablo 5 incelendiğinde deney grubunun SÇBÖ öntest ve sontest puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (p <.05) bulunmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yaratıcı drama yöntemi kullanılarak uygulanan sosyal sorun çözme eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal sorun çözme seviyeleri üzerine etkisini incelediğimiz çalışmamızda drama eğitiminin öğrencilerin sosyal sorun çözme becerileri üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür.

Drama eğitiminde kullandığımız tekniklerin temelinde rol oynama ve doğaçlama yer almaktadır. Yaratıcı drama programının aşamalı olarak uygulanmasının ve bu aşamaların biliş, duyuş ve davranışı kapsayan sorun yönelimi; sorunları tanımlamayı; karar alma ve sorun çözme kapsayan sosyal sorunlardan oluşturulmasının ve bunların doğaçlama ve rol alma yöntemi ile canlandırılmasının öğrencilerin sosyal sorun çözme becerilerine olumlu katkı sağladığını düşünmekteyiz.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

Yaratıcı drama, zaman ve mesafe açısından erişilemeyen olay ve durumların yaşanabilir hale getirilmesine olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda da farklı sosyal problemlerin canlandırılması ile bireylerin, toplumu ve toplumdaki ilişkileri daha iyi anlamalarını sağlamaktadır. Bu etkileşimler sayesinde de hem problemlerin çözüm yolları irdelenir hem de katılımcıların problem çözmeye yönelik çalışmalarından deneyim kazanmaları sağlanır (Önder, 2002).

Samancı, Diş (2014) yaptıkları çalışmada sosyal becerileri zayıf öğrencilerin, sosyal becerilerini geliştirmek amacıyla öğretmenler tarafından yapılan ders içi etkinliklerde drama, pekiştirme, oyun gibi etkinliklerin öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişmesinde önemli rol oynadığını belirtmişlerdir. Drama etkinliğinin çocuğun her alanda kendini daha fazla tanımasını sağladığını, canlandırılan kişinin özelliklerine bürünürken kendini ve diğerlerini farklı açıdan görmesinde önemli rol oynadığını ifade etmişlerdir. Bu durumun onların duygularını ve heyecanlarını harekete geçirdiğini ve drama etkinliklerinde görev alan, yaratıcılığını kullanan ve iletişimde bulunan çocukların da, sosyal yaşantısında rahat ve güvenli hareket ettiğini belirtmişlerdir.

Akın (1993) ve Uysal da (1996) yaptıkları çalışmalarda, yaratıcı drama yöntemi ile verilen sosyal beceri kazandırma eğitiminin olumlu yönde etki gösterdiğini bulmuşlardır. Gönen ve Dalkılıç (1998) yaptıkları çalışmada sosyal bir süreç olan dramanın, hem sosyal iletişime hem de grup çalışmasına imkan tanınması aracılığı ile sosyal sorun çözmelerin gelişmesinde bir role sahip olduğunu ifade etmektedirler.

Sosyal sorun çözme perspektifinin gerçek yaşamda rastlanılan problemlerin çözümünde güdü ile ilgili, tutum ile ilgili ve duyuyu ile ilgili boyutları vurguladığı için günlük hayatta rastlanılan hem içsel hem de kişilerarası problemleri kapsadığı belirtilmektedir (Rath, Hennessy ve Diller, 2003).

Çalışmamızda da benzer şekilde sosyal iletişimi ve grup içi etkileşimi sağlayan günlük hayatta rastlanılan içsel ve kişilerarası konuların seçilmesinin de öğrencilerin sosyal soruna yönelimi ve sosyal sorunu çözme becerisini arttırmada etkili olduğu düşünülmektedir.

Kara ve Çam (2007), çalışmalarında yaratıcı drama yönteminin kullanımının, geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğunu ve yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı gruptaki öğrencilerin sosyal becerilerinin diğer gruptaki öğrencilere oranla daha iyi gelişme gösterdiğini ifade etmişlerdir.

Tanrıseven ve Aykaç (2013) çalışmalarında yaratıcı drama etkinliklerinin katılımcıların sosyal beceri gelişimleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca yaratıcı drama çalışmalarının çekingenliğin azalması, kendini daha rahat ifade edebilme, iletişim kurma, gruba uyum sağlama, grup çalışmalarına katılma ve empati kurma yönünde katılımcılara önemli katkılar sağladığını belirtmişlerdir.

Sosyal sorun çözme becerilerinin artırılması için yapılan etkinliklerin drama yöntemi kullanılarak yapılması, üniversite öğrencilerinin sosyal sorun çözme aşamalarını çeşitli durumlarda uygulamasına fırsat oluşturmakta ve bu becerilerin gelişmesini etkilemektedir. Bu sebeple günlük yaşantıda sık karşılaşılan sorunların ele alındığı etkinlikler yoluyla öğrencilerin sorun çözme basamaklarını uygulayabilmesine fırsat sağlanması ve öğrencilerin sosyal sorunların çözümünü gerektiren çalışmalara daha fazla katılımının sağlanması için teşvik edilmesi önerilmektedir.

Bu çalışmada, üniversite 1. sınıfta öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin sosyal sorun çözme düzeylerini arttırmayı amaçlayan yaratıcı drama programının etkililiğini değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın bulgularına bakıldığında, programın öğrencilerin sosyal sorun çözme becerilerine katkı sağladığı görülmektedir. Program, sorun yönelim ve sorun çözme becerilerine de

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

katkı sağlamıştır. Ancak araştırma, tek gruplu öntest, sontest modeli olduğundan ve kontrol grubu kullanılmadığından sonuçların tamamıyla yaratıcı drama programına bağlanması da olanaksız görülmektedir.

Bu çalışmada üniversite öğrencileri üzerinde uygulanan sosyal problem çözme beceri eğitimi grup programının geliştirilerek ilköğretim ve ortaöğretim gibi farklı eğitim kademelerinde kullanılabilmesi için uygun düzenlemeler yapılarak ve yeni araştırmalarla etkililiği araştırılarak uygulanabilirliği artırılabilir.

Sosyal problem çözme beceri eğitiminin daha fazla kişiye ulaşabilmesi için, programı uygulayabilme yeterliğine sahip uzmanların eğitime yönelik “eğiticilerin eğitimi programları” hazırlanabilir.

Etkisiz problem çözme becerilerinin gelişmesini önleyici nitelikte ve aynı zamanda bu konuda bilinçlenmeyi sağlamak üzere özellikle okul öncesi ve ilköğretimde öğretmenlere, anne babalara ve akran gruplarına yönelik sosyal problem çözme beceri eğitimi programları hazırlanarak uygulanabilir.

Araştırma yükseköğretim öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda bu program, örneklem grubunun özelliklerine göre gerekli düzenlemeler yapılarak ebeveynler, çiftler ve ailelere yönelik hazırlanıp uygulanabilir.

5. KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, H. Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, Bileşenleri ve Aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi, 1*, 17–31.
- AKIN, M. (1993). Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerine yaratıcı drama eğitiminin etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AKFIRAT, F. Ö. (2004). Yaratıcı dramanın işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5*(1), 9–22.
- ALTINOVA, H.H., ADIGÜZEL, Ö. (2012) Yaratıcı drama yönteminin kadınların özsaygı düzeyine etkililiği. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 1*(3), 145-164.
- AYKAÇ, M., ÇETİNKAYA, G. (2013). Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Türkçe Öğretmen Adaylarının Konuşma Becerilerine Etkisi. *TURKISH STUDIES - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic- ISSN: 1308-2140, Volume 8/9 Summer 2013, www.turkishstudies.net, Doi Number :http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5503, p. 671-682.*
- BAKER, S.B.& SHAW M.C. (1987). Improving counseling through primary prevention. Ohio: Merrill Publishing Company. A Bell & Howell Company.
- BLISSETT, S.E.& MCGRATH R.E., (1996). The relationship between creativity & interpersonal problem solving skills in adults. *Journal of Creative Behavior, 30*(3), 173–182.
- BOZDOĞAN, Z. (2003). Okulda rehberlik etkinlikleri ve yaratıcı drama. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- BUEGE, C. (1993). The effect of mainstreaming on attitude and self-concept using creative drama and social skills training. *Youth Theatre Journal, 7*(3), 19-22.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

- ÇALIŞKAN ÇOBAN, E. (2007). Sosyal beceri sorunu olan öğrenciler ve annelerine uygulanan yaratıcı drama etkinlikleri programının öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin gelişimi üzerindeki etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim dalı rehberlik ve psikolojik danışmanlık programı yüksek lisans tezi*, İzmir.
- DURMUŞ, E. (2006). Yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerine etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- DUYAN, V., GELBAL, S. (2008) Sosyal Sorun Çözme Envanterinin Türkçeye uyarlama çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 19, 1: 7-28.
- D'ZURİLLA, T.J., NEZU, A. M. & MAYDEU-OLÍVARES, A. (2004). Social problem solving: Theory and assessment. In E.C. Chang, T.J. D'Zurilla & L. Sanna, (Eds.) *Social problem solving: Theory, research, and training* (pp. 11-27). Washington, DC: American Psychological Association.
- D'ZURİLLA, T.J. & NEZU, A.M. (2007). *Problem-solving therapy: a positive approach to clinical intervention*. 3rd. Edition. New York: Springer.
- ERDOĞAN, G. (2006). İlköğretim 8.sınıf (14-15 yaş) öğrencilerinin depresif belirti ve öz kavram düzeylerine yaratıcı drama çalışmalarının etkisinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- FARREL, A.D., MEYER, A.L. & WHITE, K.S. (2001). Evaluating RIPP: A school based prevention program for reducing violence among urban adolescents. *Journal of Clinical Child Psychology*, 30(4), 451-463.
- FREEMAN, G.D., SULLIVAN, K., & FULTON, C.R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills, and problem behavior. *Journal of Educational Research*, 96(3), 131-139.
- FREY, K.S., HIRSCHSTEIN, M.K., & GUZZO, B.A. (2000). "Second step: Preventing Aggression By Promoting Social Competence". *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 8(2), 102-112.
- GÖKÇEARSLAN, Ç.E. VE ALTINOVA, H. (2012). Sosyal hizmet eğitiminde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin empati becerisine etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 133-149.
- GÖNEN, M. VE DALKILIÇ, N.U. (1998). *Çocuk eğitiminde drama: Yöntem ve uygulamalar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- GÜNDOĞDU, R. VE IZGAR, H. (2010) Yaratıcı drama temelli çatışma çözme programının ergenlerin çatışma çözme becerisine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 81-100.
- HEPPNER, P.P. & PETERSEN, C.H. (1982). The development and implications of a personal problem solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29, 66-75.
- KARA, Ö.T.(2010). Dramanın İlk Uygulayıcıları: Türk Şamanları. *TURKISH STUDIES-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*-ISSN: 1308-2140, Volume 5/2, Spring 2010, www.turkishstudies.net, DOI Number :<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1162> , p. 1180-1191.

- KARA, Y., ÇAM, F. (2007). Yaratıcı drama yönteminin bazı sosyal becerilerin kazandırılmasına etkisi *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 32, 145-155.
- KARASAR, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KARATAŞ, Z VE YAVUZER, Y. (2009). Yaratıcı drama temelli mesleki grup rehberliğinin lise öğrencilerinin mesleki olgunluk puanlarına etkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 8(15), 87-102.
- KORKUT, F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 177-184.
- MANDİN, H., JONES, A., WOLOSCHUCK, W. & HARASYM, P. (1997). Helping students learn to think like experts when solving clinical problems. *Academic Medicine*, 72(3), 173–179.
- MYRICK, R.D. (1993). *Developmental guidance and counseling; A practical approaches*. 2nd Ed., Educational Media Corporation.
- NELSON, L.L., GOLDİNG, N.L., DREWS D.R. & BLAZİNA, M. K. (1995). Teaching and assessing problem solving for international conflict resolution. *Peace & conflict: Journal of Peace Psychology*, 1(4), 399–415.
- NEZU, A.M., NEZU, C.M. & D' ZURİLLA, T.J. (2007). *Solving life's problems: A 5 step guide to enhanced well-being*. Springer Publishing Company.
- NOBLE, G., EGAN, P., & MCDOWELL, S. (1977). Changing the self-concepts of seven-year old deprived urban children by creative drama or video feedback. *Social Behavior and Personality*, 5(1), 55-64.
- ÖNDER, A. (2002). *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama: Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri*. Epsilon Yayıncılık 4. Baskı, İstanbul.
- PİPKİN, W. & DİMENNA, S. (1989). Using creative dramatics to teach conflict resolution: exploiting the drama/conflict dialectic. *Journal of Humanistic Education and Development*, 28(2), 104-112.
- RATH, J.F., HENNESSY, J.J., DILLER, L. (2003). Social problem solving and community integration in postacute rehabilitation outpatients with traumatic brain injury. *Rehabilitation Psychology*, 48(3), 137–144.
- SAMANCI, O., DİŞ, O. (2014). Sosyal Becerileri Zayıf Olan İlkokul Öğrencilerinin Tutum ve Davranışlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22,2 573-590.
- SAN, İ. 1996. “Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştirme Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama”. *Yeni Türkiye Dergisi*, 7, 148–160.
- SAWYER, M.G., MACMULIN, C., GRAETZ, B., SAID, J. A., CLARK, J.J. & BAGHURST, P. (1997), Social skills training for primary school children: A one year Follow-up Study. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 33(5), 378–383.
- SİEGEL, S.(1977). *Davranış bilimleri için parametrik olmayan istatistikler*. (Y. Topsever, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları, No: 274.
- ŞAHİN, N., ŞAHİN, N.H. AND HEPPNER, P.P. (1993). Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish University Students. *Cognitive Therapy and Research*, 17(4), 379-396.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/4 Winter 2015

- TANRISEVEN, I., AYKAÇ, M. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcı Dramanın Kişisel ve Mesleki Yaşantılarına Katkısına İlişkin Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 329-348.
- UŞAKLI, H. (2006). Drama temelli grup rehberliğinin ilköğretim V.sınıf öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri, atılganlık düzeyleri ve benlik saygısına etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- UYSAL, F.N. (1996). Anaokuluna giden 5-6 yaş grubu çocuklarda yaratıcı drama çalışmalarının sosyal gelişim alanına olan etkisinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- ALTUNTAŞ, O., ALTINOVA, H. H., Yaratıcı Drama Yönteminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Sorun Çözme Becerilerine Etkisi, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/4 Winter 2015, p. 49-62, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7956>, ANKARA-TURKEY